

Hälsinglands Museum

OVNIK

LIVA

OCH

unikä

lika

LÄRARHANDLEDNING

Den här guiden

är tänkt att vara till hjälp för dig som lärare på skolan när ni ska förbereda och genomföra ert besök på Hälsinglands museum och utställningen Lika och Unika. Guiden tipsar om vad som kan vara bra att känna till inför besöket. Den handleder er under besöket och föreslår hur ni kan arbeta vidare efteråt.

Bakgrund till utställningen

Lika och Unika är en utställning om värdegrunder och har sin utgångspunkt i Glada Hudik-teaterns arbete med funktionshinder. Målet med utställningen är att lyfta frågor om vad vi betraktar som normalt och vad som ger människor värde. Utställningen är ett samverkansprojekt mellan Hudiksvalls kommun och Hälsinglands museum.

Glada Hudik-teatern har genom envishet och mycket uppmuntran och entusiasm sett till att utveckla sin ensemble. "Alla har rätt att bli sedda, uppskattade och tagna i anspråk!" är ett grundkoncept som gör att varje individ har fått utvecklas utifrån sina förutsättningar. Gruppens arbete med att spela teater har gett flera effekter.

- De funktionshinderade har fått en möjlighet att spela andra roller.
- De har fått bättre självförtroende.
- Genom att ställa sig i fokus på scen blir de offentliga personer och igenkända. Det skapar nya möten och minskar mobbing.

Målet med utställningen är inte bara att spegla det arbete som gjorts, utan att ta aktiv del i det fortsatta arbetet med värdegrunder.

Utställningen har två delar

Den första delen presenterar några av skådespelarna i ensemblen, samt teaterns grundidé.

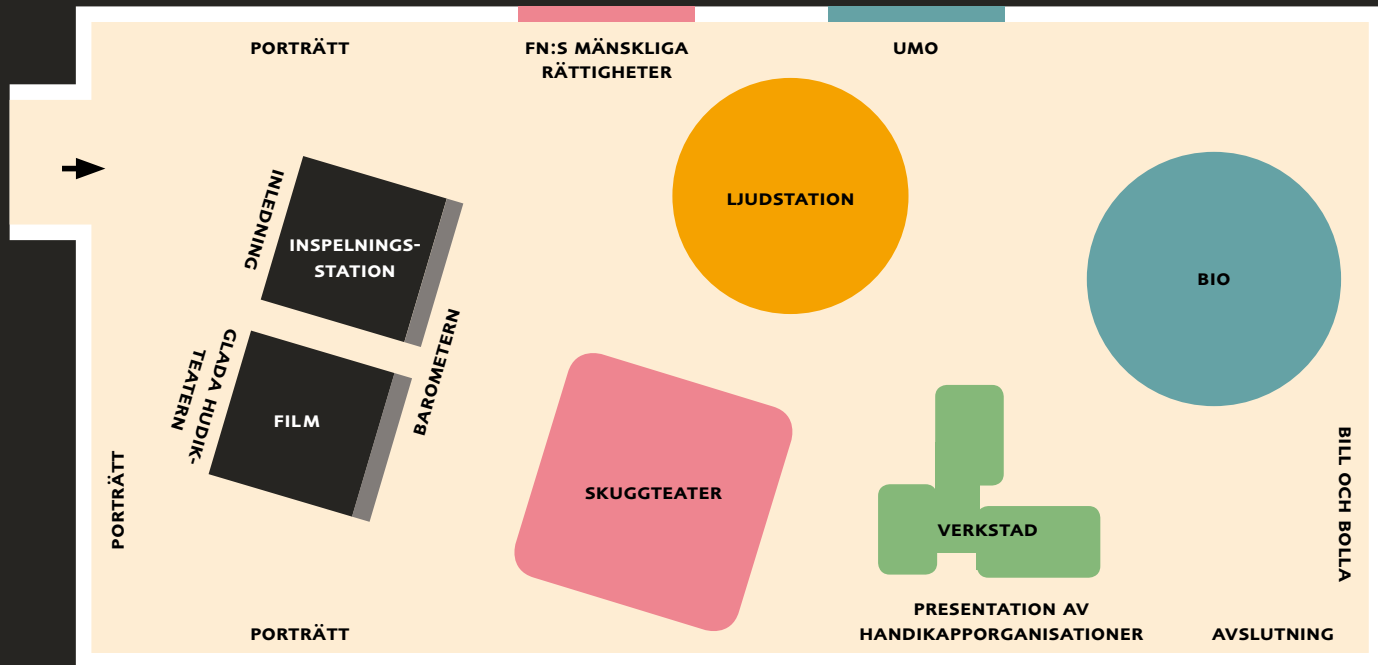
Den andra är en experimentverkstad där man med alla sinnen utforskar sin egen roll och sina uttryck. Dessutom erbjuder vi alla skolor som besöker utställningen en workshop i skuggteater. Där får eleverna skapa små teaterstycken utifrån utställningens frågeställningar. De får skriva text, tillverka skuggdockor och spela upp för varandra. Syftet här är att ta sig an frågeställningarna på ett mer personligt plan.

Receptet är ganska enkelt.

Genom att vi är olika har vi alla något att ge varandra.
Jag försöker locka fram det var och en är bäst på.
Massor av vilja, humor, tålamod och kärlek.

Pär Johansson

Under besöket

Under besöket finns en pedagog på plats som handleder och som kommer att hålla i workshopen. Om klassen är större än femton elever delar vi upp den i två grupper. Pedagogen håller då enbart i workshopen medan den andra gruppen, med läraren som handledare, får arbeta med det utställningen presenterar.

Schemat för dagen

Fler än femton elever - klassen delas upp i två grupper

- 09.30 - 10.45 Grupp 1 har workshop
Grupp 2 upplever utställningen
- 10.45 - 11.15 Lunchrast
- 11.15 - 12.30 Grupp 2 har workshop
Grupp 1 upplever utställningen
- 12.30 - 12.45 Samling och förberedelser inför uppspel
- 12.45 - 13.30 Uppspel av skuggteater och reflektion

Femton elever eller färre: Alla elever följs åt och börjar med utställningen och har workshop efter rasten.

Förslag på ämnen att ta upp med skolbarnen innan ni kommer till oss

- Informera om Glada Hudik teatern och dess arbete.
www.gladahudikteatern.se
Filmen Elvis i Glada Hudik | Boken Shaken! (not störd)
- Vilka funktionsnedsättningar finns det? Och vad innebär dessa funktionshinder?
www.fub.se | www.handisam.se
- Vad är FN och de mänskliga rättigheterna?
Vad är Barnkonventionen? BRIS? BEO?
www.fn.se/skola | www.bris.se
www.unicef.se/barnkonventionen
www.skolinspektionen.se/BEO
- Passa på att arbeta med er egen likabehandlingsplan
www.planforskolan.se/
[www.do.se/sv/Forebygga-diskriminering/Utbildning/
Forebygg-diskriminering-i-skolan/](http://www.do.se/sv/Forebygga-diskriminering/Utbildning/Forebygg-diskriminering-i-skolan/)

TIPS! - BÖCKER OCH FILM

Här finns förslag på böcker och filmer som kan användas till både förberedelse och efterarbete.

Filmer

Hur många lingon finns det i världen?

Elvis i Glada Hudik

Bill och hemliga Bolla

Gitarrmongot

Böcker

Stora boken om Bill och Bolla
Gunilla Bergström

Rabén & Sjögren

Lika som Bär

Pernilla Stalfelt

Alla har rätt

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna i bild
Eriksson & Lindgren i samarbete med Amnesty International.

Hurrraa! Alla barns rätt

En bilderbok om

Barnkonventionen 20 år

Pernilla Stalfelt

Tryckt speciellt för Plan Sverige

De kallar mig tjockis!

av *J S Jackson*

Du är en stjärna!

Susan Heyboer O'Keefe

Visa respek -

en bok för barn om att bry sig om

Ted O'Neal och Jenny O'Neal

Tänk Om - en Glad Bok om att
Vara Olika, Men Ändå Så Lika
Inga-Lill Morell

Konstiga djur

Lotta Olsson

Abbe 8 år och 43 dagar -

en bok om Aspergers syndrom

Kicki Polleryd

Glad att vara jag -

en bok för barn om självförtroende

Christine Adams, Robert J Butch

En dag i prinsessan Victorias liv

Petter Lidbeck

Vem är annorlunda?

Ingrid Fioretos

Handledning till utställningen

Eftersom ni lärare ska få vara med eleverna inne på utställningen vill vi här utförligt presentera dess olika delar och stationer, så att ni kan få ut så mycket som möjligt av dagen. Vi vill gärna att ni ser detta som ett gyllene tillfälle att verkligen jobba med frågorna i utställningen i en inspirerande miljö!

TIPS!

Dela upp klassen i små grupper om tre stycken som tillsammans får gå runt till de olika stationerna. Övningarna är förslag på hur ni kan fördjupa er i ämnena.

STATIONERNA

Inledning

Är DU normal? Hur vet du det?
Vad är egentligen normalt?

Alla människor är lika mycket värda och alla har rätt att bli tagna på allvar. Ändå är det inte alltid så i verkliga livet. Människor blir retade och utstötta av alla möjliga orsaker. Vi är för tjocka, för långa, har fel hudfärg och fel åsikter eller beteende.

Men vem bestämmer vad som är rätt? Alla människor har lika rättigheter men det betyder inte att alla är lika. Varje människa är unik, ingen är exakt som du, men du har rätt att bli sedd och uppskattad utifrån den du är!

Inspelingsstation

Här kan man kommentera vad man fick för tankar av att läsa porträtten. På utsidan kan man lyssna på sina och andras inspelningar.

Film

Titta på bitar av en dokumentär och tidigare föreställningar.

Barometern

Här finns en skala på väggen för värderingsövningen "barometern". I en värderingsövning handlar det inte om att svara rätt eller fel utan att tänka efter, ta ställning och våga uttrycka sin mening. Här finns också bänkar att sitta och titta på skuggspel.

Glada Hudik-teatern

Presentation av teatern.

VÄRDERINGSÖVNING – BAROMETERN

Se skalan på väggen. Vid ena änden är punkten "Håller inte med!" och vid andra änden är punkten "Håller helt med!". Mellan dessa punkter finns hela skalan ifrån 0 till 100.

Säg nu ett påstående till gruppen, t.ex. "Jag gillar glass". Om de älskar glass skall de ställa sig vid "Håller helt med!", om de absolut avskyr glass skall de ställa sig vid "Håller inte med!". Om de tycker rätt mycket om glass skulle de kunna ställa sig på cirka 80%, alltså, närmre "Håller helt med!". Eller om de inte tycker om glass, på cirka 20% osv. När gruppen har förstått övningen kan man använda sig av frågor ur t.ex. de mänskliga rättigheterna eller exemplen nedan.

När alla har valt var de skall stå kan du låta deltagarna diskutera med de som står närmast eller bara säga var de står och varför de står där. Deltagarna får även byta plats ifall de ändrar sin åsikt under övningens gång.

Övningen kan vara bra för att lära sig lyssna på vad andra tycker och respektera varandras åsikter. Den ger också övning i att våga formulera sig.

Exempel på påståenden

- Alla i Sverige har möjlighet att gå i skolan
- I skolan kan man vara sig själv
- I skolan får alla samma möjligheter
- I skolan accepteras alla och behandlas jämlikt
- I skolan är det lätt att ta sig in i lokalerna och röra sig fritt, även om man är rullstolsburen.

TIPS!

Deltagarna undrar ibland om de ska utgå ifrån sig själva eller generellt, detta bör man ta ställning till innan.

I början vågade jag inte sjunga solo. Jag som var så blyg och hade så mycket konstiga tankar. Inte kunde väl jag stå själv längst fram på scenen?

För mig har det tagit många år att bli det jag ville bli

och satsa på det. Mitt viktigaste mål är att göra en skiva och visa vad som är min musik. Jag ger mig aldrig, jag ska nå ditt en dag. Hur sjukdomen lägger sig i det, det skiter jag i nu.

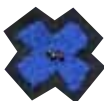
THERESIA

Mitt viktigaste mål är att göra en skiva

Vad har du för drömmar?

När jag var liten pratade jag mycket med mig själv. Men mamma var inte orolig. Alla barn gör väl så, tänkte hon. Fast med mig var det annorlunda. När jag mår dåligt känns det som om det är ett djur som vill anfalla och ta över mig. Då brukar jag vifta bort djuret med händerna. Nu får jag medicin så jag mår bättre.

Teatern är det jag brinner för.

Alla uppskattar varandra och vi gör ett bra jobb. Jag jobbar på dagcenter med skivor och ibland med kuvert. Ibland sitter jag vid datorn. Jag sparar på bilder av de jag känner från teatern. Jag brukar skriva ut bilderna på biblioteket.

Har du gjort någon glad någon gång? Hur var det?

Har du känt dig utanför någon gång? Hur kändes det?

BOSSE

Nu ska jag få min revansch!

Jag har varit ihop med Yvonne i fem år. På balkongen utanför mitt kök brukar vi spela innebandy. Det var jag som kom på det.

Jag heter Bosse Östlin och kommer från Enångern. När jag får kramas blir jag på gott humör. Så man inte går nedstämd, det tycker jag inte om.

I min lägenhet kan jag stänga in mig så jag får vara lite ifred.

Där kan jag titta på Walt Disney-filmer, Astrid Lindgrén- och Harry Potter-filmer.

MAJA

Jag är inte ett dugg rädd!

Att spela teater är mitt bästa

för jag tycker om när man får applåder och skrikt. Folk kommer fram till mig på stan och säger att jag är jättebra. Många skolbarn vill att jag ska skriva mitt namn. De första åren kändes det jättepirrigt i magen. Men det har gått över.

Vad blir du glad av?

Jag kan klara mig själv

Jag kan laga mat, städa, handla, fixa och dona. Torka golv, dammsuga och hänga tvätt. Det allra värsta är att dammsuga, men det måste man göra ändå.

Det var nära att jag skulle dö när jag var liten, hemskt nära. Men det blev inte så. Jag fick överleva, men jag stannade i växten. När jag tänker på mitt handikapp blir jag ledsen och orolig. Det har varit många tårar genom åren.

Min dröm är att spela teater i Stockholm

Tillsammans med normalstörda på Stadsteatern, China teatern, Göta Lejon och Cirkus.

Teatern är mitt liv numera, den är viktigare än allt annat. När jag står på scenen, då är det rysningar. Då är det som tuppskinnet man får när man har duschat kallt och fryser.

Det är inte roligt att vara utvecklingsstörd, men vad ska jag göra?

Jag får acceptera det och ta det med en rypp sak. Det viktigaste är att trivas med sig själv, ha en öppen famn för alla och inte läsa in sin gläde. Inte skmmas för att göra fel, som jag gjorde förut.

TORALF

Vi är så bra så kanadagassen störtar!

Är du rädd för att göra fel? Varför då?

Man kan ju inte vara någon annan än den man är, eller hur? Folk är så rädda, de vågar inte ens sjunga. Det som är det härligaste som finns! Nu har jag ett självförtroende som är helt grymt.

Vågar du vara den du är?

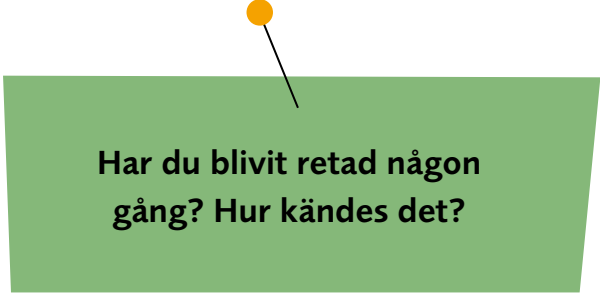
Porträtt

De förståndshandikappade skådespelarna berättar om sig, sitt förhållande till teatern, sina intressen och synen på att vara den man är. Dessutom finns frågeställningar på varje porträtt som riktar sig till åskådaren.

Frågeställningar på porträtten som bl. a. kommer att vara utgångspunkt för workshopen.

- Vågar du vara den du är?
- Är du rädd för att göra fel? Varför då?
- Vad är det bästa du vet?
- Vad är du stolt över?
- Har du blivit retad någon gång? Hur kändes det?
- Vad har du för drömmar?
- Hur skulle du kunna göra för att nå ditt mål?

- Har du känt dig utanför någon gång?
Hur kändes det?
- Har du gjort någon annan glad någon gång?
Hur var det?
- Hur känns det när man inte förstår om andra menar allvar eller skojar?

Har du blivit retad någon gång? Hur kändes det?

Ljudstation

Fyra olika ljud finns i detta rum. Regn, livmoderljud, FNs mänskliga rättigheter och ett brev från en mamma till en av skådespelarna i Glada Hudik teatern om vad teatern har betytt för henne.

Ljud är vårt första sinne. Vi uppfattar ljud innan vi ser vad som händer. Ljud kan locka fram stämningar och minnen. Känner du igen några av ljuden?

En del funktionshindrade har svårt att sälla bland olika ljud - lyssna hur det känns! Flytta dig i rummet och hör hur ljuden förändras.

Lyssna hur det känns!

Verkstad

- I en dator kan eleverna se hur de ser ut om vänstra och högra sidan av ansiktet är exakt lika. De får se hur osymmetrisk vi ursprungligen är.
- Eleverna kan göra knappar till en kostnad av fem kronor. Skolorna faktureras.
- Eleverna kan t.ex. skriva ut ansiktsbilden och göra knapp av eller använda till att göra sitt eget budskap.
- Eleverna kan skriva ner vad de upplevde i ljudstationen och lägga en lapp i en låda.
- En av datorerna är också kopplad till storbilds-TV som sitter på väggen bredvid.
- Ett av borden är tomt och går att använda till att göra fler skuggfigurer (efter workshop) eller skriva dikter, pjäser, historier, rita.

JAGSTÄRKANDE ÖVNING

Syftet med övningen är att släppa rätt- och fel-tänkande om hur man ska vara. Eleverna får lära sig att se och erkänna sina kvaliteter utan att behöva bli bekräftade. Ni behöver fem A4-ark och kriter till varje deltagare. Detta hittar ni i verkstan.

Gör så här

- Varje deltagare får fem papper. Ge följande instruktioner. För varje punkt ska de använda ett nytt papper.
- Måla fritt med valfri krita, teckningen ska inte föreställa någonting.
- Blunda och rita fritt med vänster hand. Höger hand för vänsterhänta.
- Blunda och rita ett självporträtt med valfri hand.
- Skriv ner tre goda egenskaper som du har.
- Rita ett självporträtt och skriv ditt namn tydligt.
- Skicka ditt självporträtt till vänster i ringen. Skriv ett positivt ord om personen på bilden du får från höger. De får bara skicka vidare när du säger till. Vänta till alla är redo.

VÅGA AGERA!

Gör så här

Deltagarna får en och en komma till dig och få en mening. Antingen skriver du ner den (papper och pennor finns i verkstadsstationen). Eller så säger du den så bara hon eller han hör. Personen ska med ordlösa gester i skuggteatern visa ord för ord i meningen. Om det är för svårt att göra skuggteater kan de stå framför skärmen. Publiken gissar vad det ska vara.

Förslag på meningar

- Du är en arg elefant.
- Du är en hund som kissar.
- Du är en gris som somnar.
- Du hoppar hopprep.
- Du lagar mat.
- Du är gammal och går med käpp.
- Du är en groda som hoppar.
- En fjäril flyger till en blomma.
- Du äter något äckligt.
- En fisk simmar fort.
- Du är en bebis som kryper.
- Du spelar gitarr.
- En fågel flyger över himmelen.
- Du klipper gräset.
- En spindel klättrar på din axel.
- Du blåser såpbubblor och sedan pickar du sönder dem
- Du fryser och tar på dig varma kläder.
- Du sjunger och tar emot applåder.

FN:S Mänskliga rättigheter och UMO, ungdomsmottagning på nätet

Ljuslådor med FNs mänskliga rättigheter och UMOs råd från ungdomar som har Aspergers syndrom om hur man ska våga vara sig själv.

Frågeställningar på lådan om FN

Vad tänker du? Behandlas alla lika?

Går det att vara lika mot alla? Får man slå någon?

Måste man säga vad man tycker? Ska man säga vad man tycker även om någon blir ledsen?

Hur ska man bry sig om andra?

Hur ska man skydda andras rättigheter och friheter?

Vad är ett bra liv? Hur vill du leva ditt liv?

TIPS!

Berätta eller påminn gärna barnen om vad FN och de mänskliga rättigheterna är. Diskutera frågeställningarna.

Prova en frisyр... om du vill!

Skuggspel

En lampa tänds när man går in. Prova frisyрer och lite rekvisita. Spela upp tankar till scener. Lek med att stå på scen, men inte synas. Möjlighet finns att fotografera varandras skuggfigurer.

Bio

Här kan du titta på klipp ur Glada Hudik-teaterns föreställning Elvis och läsa böcker som handlar om utställningens teman. I taket finns en filmduk och bokhyllor står runt om.

Bill och Bolla

Bilder och texter från "Stora boken om Bill och Bolla" av Gunilla Bergström som handlar om att få en lillasyster med autism.

BRIS, BEO, DHR m.fl

Presentation av olika handikapporganisationer.

Avslutande text

Texten får ni gärna använda i efterarbetet.

Vem är DU?

Känner du igen dig i något som Theresia, Mats, Bosse, Maja, Peter och Toralf säger?

Om att känna sig ledsen, annorlunda, glad, gilla att spela innebandy, ha konstiga tankar eller grymt självförtroende?

Det finns lika många sätt att vara som det finns människor på jorden. 7 miljarder unika personligheter!

Alla har sina drömmar och önskningar. Och alla vill bli sedda. På det viset är vi lika OCH unika. På samma gång

PRESETERA EN KOMPIS

Gör så här

Samla ihop deltagare i jämnt antal. Dela upp dem i par. De ska nu intervjua varandra utifrån frågorna nedan. Den ena börjar intervjua och sedan byter de roller. När alla är färdiga samlas ni. Nu ska paren återberätta den intervjuades svar för de andra. De kan börja med namnet till exempel "Det här är Kalle och han...." Ett tips är att inte tillåta kommentarer under tiden och låta alla få den tid de behöver.

Frågor

Vilket ämne tycker du bäst om i skolan?
Vad gör dig glad?
Vilket djur skulle du vilja vara? Varför?
Vad är det bästa du vet?

Tips på övningar till efterarbete

Utställningen kommer att väcka en hel del frågor och funderingar hos skolbarnen. Under den avslutande reflektionsdelen kommer museets pedagog att anteckna vad er klass diskuterar. Detta kommer sedan att finnas på en blogg där pedagogen skriver varje dag. Där kan det även läggas in foton på skuggdockor och texter som barnen skapat i verkstadsdelen. Upplevelsen av utställningen kan få en djupare mening om den följs upp med samtal om den gemensamma upplevelsen även när ni kommer tillbaka till skolan. Utställningen kan exempelvis ge klassen en möjlighet att diskutera problem och händelser som de möter i sin skolvardag.

Här får barnen rita eller skriva ner sitt starkaste minne från utställningen.

VÅR BLOGG - likaunika.blogg.se

FÖRA-FÖLJA-ÖVNING

Gör så här

Dela upp gruppen i par. En blundar och den andre leder runt den som blundar i rummet. Det kan utföras på olika sätt.

- Ledaren håller den blundande i handen.
- Ledaren håller med båda händerna på den blundandes axlar.
- Ledaren och den blundande håller fingertopparna mot varandra.
- En utvecklande variant är att den som leder håller den blundande om pekfingeret och rör sig runt i rummet. Den som blundar får känna på olika saker och material med fingertopparna medan den blundar.

JÄMVIKTSÖVNING

Deltagarna bildar ringar om fem till sju stycken. Därefter lutar de sig inåt och hittar en punkt där alla stöder varandra. Först med handflatorna mot varandra och sedan exempelvis, axeln eller ryggen. En variant är att de stående i ringen håller varandra i händerna och sedan omväxlande rör sig mot och från varandra.

Att diskutera efteråt

Vad betyder trygghet mellan varandra och hur hittar man en trygghet i sig själv?

GÖR NÅGON GLAD

Gör så här

- Dela upp deltagarna i par.
- Växelvis får de improvisera fram hur de kan göra den andre glad.
- Ingen får upprepa någon annans tillvägagångssätt.

Att diskutera efteråt

Hur det kändes att göra någon glad och att bli glad.

TRYGGHETSRINGEN

Grupper om fem-sex stycken bildar ringar. En i mitten blundar och rör sig runt i rummet. Ringen finns hela tiden som ett skyddande skal.

STOLARNA

Den här övningen kräver ett rum med yta.

Gör så här

- Ställ fem stolar i ena änden av rummet efter varandra som ett tåg.
- Fem deltagare ställer sig på varsin stol.
- Sedan ska deltagarna förflytta sig själva och stolarna till andra änden av rummet utan att nudda golvet. Stolarna ska fortsätta vara på rad.

Observera vilka roller deltagarna får och diskutera gärna detta efteråt.

FORUMTEATER

Forumteater är en övning i att lära sig att se förtryck och lära sig att säga ifrån. Därför får man bara byta ut karaktärer som är förtryckta eller passiva och inte förtryckare. Ett tips här är att använda sig av en frågeställning kopplat till utställningen eller er egen likabehandlingsplan.

Gör så här

- Deltagarna delas upp i grupper om tre.
- De improviserar och spelar sedan upp en scen som bygger på frågeställningen (eller någon annan förtryckarsituation).
- En deltagare förtrycker, en blir utsatt för förtrycket och en deltar passivt. Scenen slutar där förtrycket är som värst.
- När scenen spelats färdigt frågar du publiken: Vem är förtryckare i scenen?
- Vem/Vilka är förtryckta i scenen?
- Vem/vilka är varken eller utan istället passiv?
- Då spelar man upp scenen på nytt, och nu får åskådarna gripa in för att förändra scenen.

- När åskådarna tycker att någon av deltagarna, förutom förtryckaren, borde agera annorlunda ropar de stopp.
- Är det istället ingen som säger stopp trots uppenbart förtryck går Jokern in och säger stopp - frågar publiken om det inte finns någonting man kan göra och uppmuntrar publiken att agera.
- Åskådaren får då antingen själv gå in och ta över rollen, eller om den inte törs eller vill, ge instruktioner till deltagaren.
- Man backar då scenen en bit och spelar upp på det nya sättet, så får man se om och hur situationen förändras. Låt flera ändringsförslag komma fram.

Diskutera efteråt

- Var det svårt att komma på saker att göra?
- Skulle ni våga göra det ni gjorde på scenen idag i verkligheten?
- Var det svårt att spela förtryckare/förtryckt/passiv?
- Var det någon scen eller förtryck som var extra svårt att vända?

SKULPTUREN

Den här övningen är både en improvisationsövning och även ett verktyg för att arbeta med frågeställningarna från utställningen.

Gör så här

- Dela in deltagarna i grupper om fem. Gruppernas uppdrag är att göra en skulpturgrupp som föreställer orättvisa. Har de svårt att komma på något kan man ge dem ingångar som till exempel på skolan, hemma och så vidare.
- När alla grupper är klara får en grupp i taget visa sin skulptur. Ledaren frågar alltid åskådarna först vad de ser, alla förslag välkomnas. Därefter avslöjar gruppen vad skulpturen föreställer och hur de tänkt.

Vidareutveckling

- Talknapp. Berätta att det kan finnas en fiktiv talknapp på statyernas ryggar. Om man provar att trycka på den kan en staty berätta sina tankar och känslor. Det är viktigt att här inte tvinga fram något. Är statyn tyst är det ok.
- Ta ut en. Publiken kan välja ut någon i statygruppen som de skulle vilja fråga och veta mer om. Den utvalde kan bara svara ja, nej eller kanske. Den utvalde kan alltid välja att inte bli frågad.
- Dubba tankar. Ledaren frågar publiken hur de tror att en viss person i statyn kan känna sig eller tänker.
- Titel. Publiken får sätta en titel på statyn

HUR MAN GÖR SIN EGEN SKUGGTEATER

Själva scenen kan göras av en papplåda som man gör en öppning i och klär med vitt tyg. Det går också bra att bara fästa ett vitt tyg t.ex. i en dörröppning eller mellan två stolar. Sedan behövs en lampa bakom skärmen som lyser på dockorna, t.ex. en skrivbordslampa.

Dockan ritas man på ett tjockt papper, gärna svart, då blir det en skarp skugga.

Klipp ut dockan. Hjälp gärna de yngre att klippa/skära ut ögon och mun med en vass sax eller kniv. Om man vill ha rörliga delar på en docka så ritas man lite längre kroppsdel i överlappningen och sätter

sedan ihop dem med en påsnit. Sätt ett handtag på dockans baksida. Det kan vara en blompinne eller en ståltråd som fästs med tejp. Sätt en extra pinne på ev. rörliga delar.

Sen är det bara att spela! Tryck dockan mot det vita tyget och rör den sakta. Improvisera! Använd olika texter och/eller musik.

Prova att sticka en massa hål i olika mönster på dockorna så lyser ljuset igenom och det blir vita prickar. Ge dockan kläder i form av tårtpappersbitar, tyll, fjädrar. Se vad som händer när man håller dockan närmare lampan.

HELA HAVET STORMAR

I den här övningen leker ni den kända leken men skapar orättvisa regler. Syftet är att få deltagarna att börja tänka till om människors olika villkor, förutsättningar och hinder.

Gör så här

- Ställ stolar på rad i mitten av ett rum med ryggen mot varandra. Det ska en eller några stolar färre än antalet deltagare.
- Sätt på musik och låt deltagarna gå runt stolarna.
- Stoppa musiken efter 20-30 sek. När musiken stannar ska deltagarna hitta en ledig stol och sätta sig. Den som inte hittar en stol åker ut och går sedan åt sidan.
- Gör en omgång där alla utgår ifrån samma regler.
- Efter första omgången lägger du till en ny regel: Ställ en annan stol cirka tre meter från de andra stolarna.

- Dela upp gruppen i tre mindre grupper genom att räkna dem. Säg att grupp nummer ett, förutom platserna i mitten, även måste gå runt stolen längre bort varje varv. De får heller inte sätta sig på den stolen.
- Fortsätt leken och ta bort en eller flera stolar för varje gång musiken tystnar. Ganska snabbt kommer personerna i grupp ett att känna sig orättvist behandlade och många av dem kommer att åka ut.

Diskutera när övningen är färdig. Prata om normer och utgå ifrån de som har fördelar i samhället. Fråga vilka grupper i verkligheten som måste gå runt hindret (stolen längre bort). Viktigt att sätta ord även på de som har fördelar i samhället, d.v.s. de som inte har några hinder.

Frågor att ställa

- Vad hände i övningen?
- Hur kändes det att åka ut när man hade så olika förutsättningar?
- Hur var det att vara med i den gruppen som fick fördelen att ta det korta varvet?
- Varför säger man inte ifrån när man får de "bra" reglerna?
- Hur reagerar man på att vara den som springer runt stolen långt bort? Blir man arg och kämpar eller ger man upp? Vad händer när man inte orkar kämpa och inte orkar säga ifrån?

TIPS!

Berätta gärna att det var du som delade ut fördelarna och nackdelarna och att alla hade samma förutsättningar från början. Då förklaras det att normer fungerar så – det handlar inte om att någon är bättre än någon annan utan att de får fördelar.

Pedagog för utställningen: Eva von Hofsten | Grafisk form: Åsa Järgård | Tryck: Backman Info

LIKA OCH UNIKA

Hälsinglands Museum

Storgatan 31, Hudiksvall • 0650-196 01

Öppet: mån 12-16, tis - fre 10-16, lör 12-16

Ett samarbetsprojekt mellan Hudiksvalls kommun
och Hälsinglands Museum